

NOVI PREDPISI PO ZAKONU O VARSTVU PRED IONIZIRAJOČIMI SEVANJI IN JEDRSKI VARNOSTI (ZVISJV-1)

S sprejemom Zakona o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti, ki je začel veljati v začetku januarja 2018, je bilo potrebno sprejeti vrsto podzakonskih predpisov za uresničevanje določb zakona. Spremembe ZVISJV-1 so bile predstavljene v Sevalnih novicah št. 45 (december 2017), v nadaljevanju pa so predstavljene pomembnejše novosti, ki jih prinašajo novi podzakonski predpisi, ki se nanašajo na sevalno varnost.

Uredba o sevalnih dejavnostih (UV1; Ur. l. RS, št. 19/18)

Glavne novosti, ki jih prinaša uredba, so:

- kadar v nekem podjetju delavci niso razvrščeni med poklicno izpostavljene delavce, celotno tveganje sevalne dejavnosti je majhno, ukrepi varstva pred sevanji pa niso odvisni od prostora uporabe in shrambe virov sevanja, temu podjetju ni potrebno pridobiti dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti, ampak je potrebna le registracija;
- po novem je treba pridobiti dovoljenje za:
  - o opustitev nadzora nad radioaktivno snovjo,
  - o uporabo pospeševalnika delcev in
  - o uporabo vsebnika za vire sevanja, če je narejen iz osiromašenega urana;
- za rentgenske naprave potrebno pridobiti dovoljenje za uporabo vira sevanja le, če je njihova najvišja napetost večja od 160 kV in iz ocene varstva pred sevanji izhaja, da je tveganje s tako napravo veliko (prej majhno), za vse ostale rentgenske naprave pa je treba pridobiti vpis v register virov sevanja.

Pravilnik o uporabi virov sevanja in sevalni dejavnosti (JV2/SV2; Ur. l. RS, št. 27/18)

Pravilnik ne obravnava več posebnih zahtev ravnanja z viri sevanja v medicini, saj so določene v samostojnem pravilniku.

Pomembnejše novosti pravilnika so:

- k vlogi za izvajanje sevalne dejavnosti je potrebno priložiti dodatna dokazila: dokazilo o izpolnjevanju zahtev za predpisano izobrazbo, strokovni usposobljenosti, zdravstveni sposobnosti za delo z viri sevanja ali na območju sevanja, vključenosti v sistem osebne dozimetrije ali dokazilo, da je zagotovljena dozimetrija delovnega okolja;

pri uporabi visokoaktivnih virov sevanja je potrebno podati tudi odgovornosti posameznih delavcev;

- k vlogi za pridobitev dovoljenja za uporabo vira sevanja ali vpis vira sevanja v register virov sevanja je potrebno priložiti tudi certifikat proizvajalca o viru sevanja, morebitnem vsebniku ali napravi ter podati način uporabe vira sevanja s predlogom obratovalnih pogojev in omejitev;
- po novem mora uporabnik vira sevanja po prenehanju njegove uporabe voditi tudi evidence o predaji virov sevanja;
- če je potrebna uporaba stacionarnih ali prenosnih merilnikov sevanja, morajo pisna navodila upoštevati tudi preverjanje merilnikov in način dela z njimi, o izboru merilnikov pa se mora imetnik dovoljenja posvetovati s pooblaščenim izvedencem za varstvo pred sevanji;
- podane so nove zahteve za prostore, v katerih se uporabljajo odprti viri sevanja (npr. dodane so nekatere nove zahteve za prostore razreda III in II);
- dodan je člen o javnosti podatkov, v katerem je navedeno, da podatki o lokaciji uporabe in shranjevanja visokoaktivnega vira sevanja in osebni podatki poklicno izpostavljenih delavcev niso javni;
- novosti so pri pregledih in meritvah virov sevanj:
  - o za ionizacijske javljalnike požara je potrebno pregled in meritve izvesti na vsaka 3 leta (prej: na 5 let);
  - o obdobjni pregled in meritve odprtih virov sevanja nadomestijo meritve v nadzorovanih in opazovanih območjih;
  - o preveriti je potrebno stanje vsebnika ali naprave, ki vsebuje vir sevanja ter osebne varovalne opreme;
  - o viri sevanja morajo biti pregledani tudi skladno s proizvajalčevimi navodili za obratovanje in servisiranje v časovnih obdobjih, ki jih je določil proizvajalec v tehnični dokumentaciji.

Novo je poglavje Varovanje radioaktivnih virov sevanja, v katerem so med drugim določeni ukrepi varovanja za radioaktivne vire sevanja kategorije 2 in 3.

Novosti iz Pravilnika o uporabi virov sevanja in sevalni dejavnosti, ki veljajo za izvajalce industrijske radiografije:

- delavci morajo poleg osebnega dozimetra nositi tudi elektronski alarmni dozimeter;
- alarmi v hrupnem okolju morajo biti slišni in vidni;
- kadar na istem območju izvaja industrijsko radiografijo več ekip, je treba zagotoviti dogovor za zagotovitev varnosti;
- vsebnik z virom sevanja mora izpolnjevati zahteve za prevozni vsebnik v skladu s predpisi, ki urejajo prevoz nevarnega blaga, na njem pa na mora biti naveden poleg do sedaj zahtevanih podatkov (vrsta radionuklida, največja aktivnost, začetna aktivnost in datum začetne aktivnosti) tudi tip vsebnika in datum zadnjega pregleda naprave;
- predpisan je standardni obrazec za evidenčni list za visokoaktivne vire sevanj;
- da bi preverili ukrepanje v primeru izrednega dogodka, je potrebno najmanj enkrat letno izvajati tudi simulirane praktične vaje brez uporabe vira sevanja. Te praktične vaje morajo biti opisane v pisnih navodilih za varno delo in ukrepanje v primeru izrednega dogodka.

Pravilnik o obveznostih izvajalca sevalne dejavnosti in imetnika vira ionizirajočih sevanj (SV8; Ur. I. RS, št. 43/18) in Pravilnik o ukrepih varstva pred sevanji na nadzorovanih in opazovanih območjih (SV8A; Ur. I. RS, št. 47/18)

Julija 2018 se je do tedaj veljavni Pravilnik o obveznostih izvajalca sevalne dejavnosti in imetnika virov ionizirajočih sevanj razdelil na dva pravilnika, in sicer SV8 in SV8A. Do razdelitve je prišlo zaradi zahteve Službe Vlade za zakonodajo, ki ni dovolila združevanja zahtev, ki jih predpisujeta dva različna resorja, zdravstvo in okolje.

Pravilnik o ukrepih varstva pred sevanji na nadzorovanih in opazovanih območjih vsebuje 3. - 14. člen prejšnjega SV8.

Glavne novosti Pravilnika o obveznostih izvajalca sevalne dejavnosti in imetnika virov ionizirajočih sevanj so:

- povečale so se odgovornosti odgovorne osebe za varstvo pred sevanji (npr. obdobjno preverjanje varnostnih in opozorilnih sistemov, ki so pomembni za varstvo pred sevanji, uvajanje novih delavcev v dela, pri katerih je treba upoštevati ukrepe varstva pred sevanji,...);
- osebe, vključene v izvajanje sevalne dejavnosti, po novem ponovno opravijo usposabljanje iz varstva pred sevanji vsakih 5 let, če je tako opredeljeno v oceni varstva pred sevanji;
- spremenjene so nekatere vsebine izobraževanja in njihov obseg, dodano pa je tudi dodatno usposabljanje za odgovorne osebe v trajanju 2 uri, če je zahtevano v oceni.

Vsi podzakonski predpisi sprejeti na podlagi ZVISJV-1 so objavljeni na spletni strani URSJV pod rubriko **Zakonodaja in dokumenti**.

Pravilnik o posebnih zahtevah varstva pred sevanji in načinu ocene doz (SV5; Ur. I. RS, št. 47/18)

Glavne novosti so:

- nekoliko je spremenjena vsebina ocene varstva pred sevanji; pregled ocene, ki je narejen neposredno po izrednem dogodku, pa mora po novem vsebovati tudi ukrepe za izboljšanje varstva pred sevanji;
- podane so dodatne zahteve, povezane z osebno dozimetrijo:
  - o meritve individualne izpostavljenosti zaradi zunanega obsevanja se izvajajo s pasivnimi dozimetri;
  - o izpostavljenost posameznih izpostavljenih delavcev zunanjemu sevanju se izvaja mesečno oz. v daljših časovnih obdobjih, če je tako zapisano v oceni;
  - o poleg uporabe pasivnih dozimetrov je treba nositi tudi elektronske alarmne dozimetre (velja za delavce v jedrskih objektih in industrijski radiografiji, za delavce v drugih dejavnosti pa le, če je tako določeno v oceni);
- zahtevana je izdaja osebne sevalne izkaznice za sevanju izpostavljene delavce, katere vsebina in oblika je določena v prilogi pravilnika.

Vir: <https://www.etsy.com/no-en/listing/516550400/scales-of-justice-1-lawyer-attorney-law>, 9. 10. 2018

Če najdete vir sevanja neznanega izvora, ali če sumite, da gre za vir sevanja, pokličite dežurnega URSJV: tel. št. 041 982 713.

